

Mezinárodní hudební festival Brno / Brno International Music Festival

52. MORAVSKÝ PODZIM
52nd MORAVIAN AUTUMN

1.-22. 10. 2023

Onuťe Gražinytė
— Klavírní recitál

ČT 5. 10. 2023 | Besední dům | 19:00

NE **1. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo
ZAHAJOVACÍ KONCERT
 A. P. HEINRICH Zpěv ducha divokého lesa
 BEETHOVEN Fantazie c moll
 PÄRT Credo
 SKRJABIN Prometheus (Symfonie č. 5 „Poema ohně“)
Polina Osetinskaja klavír
Slovenský filharmonický sbor
Filharmonie Brno
 dirigent **Dennis Russell Davies**
Cori O’Lan světelný design

PO **2. 10. 2023**, 19:00, Vila Tugendhat
ANTHONY PHILIP HEINRICH –
AMERICKÝ BEETHOVEN
 BEETHOVEN 32 variací na vlastní téma c moll
 A. P. HEINRICH klavírní skladby
Pavel Farský klavír, průvodní slovo

ST **4. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
KREMERATA BALTICA
 POLJOVA Poselství jednomu obyčejnému člověku
 SCHNITTKE Koncert pro klavír a smyčce
 PELĚCIS Concertino bianco
 JANČEVSKIS Lignum
 MUSTONEN Triptych
Onuté Gražinyté klavír
Kremerata Baltica

ČT **5. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
ONUTÉ GRAŽINYTÉ – KLAVÍRNÍ RECITÁL
 SKRJABIN, MESSIAEN, ČIURLIONIS, REMESA,
 BACEVIČIUS, KAPRÁLOVÁ, BACEWICZ
Onuté Gražinyté klavír

PÁ **6. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
BALADY Z GOTINSKÉHO HÁJE
 BEETHOVEN písně
 J. A. ŠTĚPÁN Schwanenlied
 V. J. TOMÁŠEK Lenora
Martina Janková soprán
Dennis Russell Davies klavír
Taťjana Medvecká recitace

SO **7. 10. 2023**, 20:00, Kryt 10-Z, Husova
REINER(KACE)
 REINER Tři písně milostné, Listopadové popěvky,
 Esther, Květovaný kůň
Aida Mujačić zpěv, klavír
 dramaturgie projektu **Pavel Straka**
 NE **8. 10. 2023**, 20:00, kostel sv. Janů, Minoritská
RENESSANCE POLSKÉHO BAROKA
 ZIELEŃSKI Offerteria et communions totius anni
Wrocław Baroque Ensemble
 dirigent **Andrzej Kosendiak**

ÚT **10. 10. 2023**, 19:30, kostel sv. Augustina,
 náměstí Míru
SMUTEK UTEK?!
 MESSIAEN Louange à l’Éternité de Jésus
 KOPELENT Karak
 JANÁČEK Pohádka, Sonáta
 SMOLKA Smutek utek
 MESSIAEN Louange à l’Immortalité de Jésus
Jiří Bárta violoncello, **Terezie Fialová** klavír

ČT **12. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
SÓLO PRO SKLENĚNOU HARMONIKU
 REJCHA Gelegenheitskantate
 CIMAROSA De terra amica
 REJCHA Abschied der Johanna d’Arc von ihrer
 Heimath
 HASSE L’Armonica
Joanna Moskowicz soprán
Christa Schönfeldinger skleněná harmonika
Barbara Maria Willi recitace, cembalo
Brno Rejcha Collegium 2023
Filharmonie Brno, dirigent **Jonathan Cohen**

PÁ **13. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo
TAK PRAVIL ZARATHUSTRÁ
 SCHUMANN Overture, Scherzo a Finále
 BOLCOM Klavírní koncert č. 2
 MOZART Maurerische Trauermusik
 R. STRAUSS Also sprach Zarathustra
Emanuele Arciuli klavír
Symfonický orchestr rozhlasu MDR Lipsko
 dirigent **Dennis Russell Davies**

NE **15. 10. 2023**, 21:00, Katedrála svatých Petra
 a Pavla, Petrov
NEKLID ISLANDSKÉHO KLIDU
 JÓHANNSSON Virðulegu forsetar
Adam Wiltzie syntezátor, elektronika
 členové **Moravia Brass Band**
 dirigent **Chuhei Iwasaki**

ÚT **17. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
HLEDÁNÍ ZTRACENÉ KRÁSY
 M. BRUNNER Moving Silhouettes
 MARTINAITYTĚ Hledání ztracené krásy...
Trio Bohémo

ST **18. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
**HISTORICKÝ BRAHMS & SOUČASNÝ SIL-
 VESTROV**
 SILVESTROV Kýčovitá hudba, Čtyři kusy, Nostalgie,
 Dva kusy, Visník-1996
 BRAHMS Šest kusů, Tři intermezza, Dvě rapsodie
Alexej Ljubimov klavír

NE **22. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo
**ZÁVĚREČNÝ KONCERT – PARTNERSKÁ
 POZNAŇ**
 PENDERECKI Tři kusy ve starém slohu, Adagietto,
 Violový koncert
 KAPRÁLOVÁ Suita rustica
 SZYMANOWSKI Houslový koncert č. 2
Milan Paľa viola, housle
Poznaňská filharmonie
 dirigent **Łukasz Borowicz**

NOVÝ SVĚT MORAVSKÉHO PODZIMU

ČT **19. 10. 2023**, 19:00, foyer, nádvoří a půdní
 prostory Besedního domu
MEZI NEBEM A ZEMÍ

PÁ **20. 10. 2023**, 19:00, Divadlo na Orlí
LIDSKÝ HLAS

SO **21. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
JANÁČKŮV AKADEMICKÝ ORCHESTR

DOPROVODNÝ PROGRAM

ÚT **3. 10. 2023**, 19:00, CO.LABS, Kounicova 20
PSÍ SVĚT, dětská opera

SO **7. 10. 2023**, 15:00–17:00, Besední dům
KVĚTOVANÝ KŮŇ
 workshop s Aidou Mujačić

PO **9. – ÚT 10. 10. 2023**, FF MU, Arne Nováka 1
**57. MEZINÁRODNÍ HUDEBNĚVĚDNĚ
 KOLOKVIUM BRNO**
 Nové cesty opery

ÚT **10. 10. 2023**, 18:00, Klafé, Klácelova 1a
**LEOŠ JANÁČEK A POZDNÍ OBROZENÍ NA
 MORAVĚ**
 prezentace knihy Miloše Zapletala

ČT **12. 10. 2023**, 17:30, Besední dům
ANTOINE REICHA
 prezentace knihy

SO **14. 10. 2023**, 21:00, Červený kostel
POSLEDNÍ POHANSKÉ OBŘADY

ÚT **17. 10. 2023**, 18:00, Besední dům
**BESEDA SE SKLADATELEM
 MARTINEM BRUNNEREM**

ALEXANDR SKRJABIN

Preludium B dur op. 17 č. 6 / **Prelude in B-flat major**, Op. 17, Nr. 6

OLIVIER MESSIAEN

Preludium č. 1 „Holubice“ / **Prelude Nr. 1 “La Colombe”**

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS

Preludium h moll VL 182a / **Prelude in b minor** VL 182a

Preludium H dur VL 186 / **Prelude in B major** VL 186

OLIVIER MESSIAEN

Preludium č. 7 „Tichý nářek“ / **Prelude Nr. 7 “Plainte Calme”**

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS

Preludium Des dur („Pastorální“) VL 187 / **Prelude in D-flat major (“Pastoral”)** VL 187

ALEXANDR SKRJABIN

Preludium Des dur op. 11 č. 15 / **Prelude in D-flat major**, Op. 11, Nr. 15

Preludium d moll op. 11 č. 24 / **Prelude in d minor**, Op. 11, Nr. 24

Preludium C dur op. 48 č. 2 / **Prelude in C major**, Op. 48, Nr. 2

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS

Preludium F dur/a moll VL 188 / **Prelude in F major/a minor** VL 188

ALEXANDR SKRJABIN

Preludium C dur op. 11 č. 1 / **Prelude in C major**, Op. 11, Nr. 1

Preludium D dur op. 39 č. 2 / **Prelude in D major**, Op. 39, Nr. 1

ALVIDAS REMESA

Stigmos (Stigmata), pět miniatur / **Stygmatas**, Five Miniatures

1. Andantino
  2. Andante (att.)
  3. Allegro
  4. Misterioso
  5. Adagio
-

přestávka

VYTAUTAS BACEVIČIUS

Poema č. 4 op. 10 / **Poema Nr. 4**, Op. 10

VÍTĚZSLAVA KAPRÁLOVÁ

Dubnová preludia op. 13 / **April Preludes**, Op. 13

1. Allegro ma non troppo
  2. Andante
  3. Andante semplice
  4. Vivo
-

GRAŽYNA BACEWICZ

Sonáta č. 2 / **Sonata Nr. 2**

1. Maestoso. Agitato
  2. Largo
  3. Toccata: Vivo
-

Onutė Gražinytė klavír / piano

Pod záštitou Laimonase Talat-Kelpši, velvyslance Litevské republiky v České republice.
Under the auspices of Laimonas Talat-Kelpša, Ambassador of the Republic of Lithuania to the Czech Republic.

Program recitálu litevské klavíristky Onutė Gražinytė je plný dialogů: prochází jím dialog hudby z její domoviny s hudbou zahraniční; dialog Alexandra Skrjabin a jeho litevského současníka Mikalojuse Konstantinase Čiurlionise; dialog Skrjabinových a Čiurlionisových preludií s pozdějšími preludii francouzského autora Oliviera Messiaena; dialog Gražyny Bacewiczové a Vytautase Bacevičiuse, sourozenců z polsko-litevské rodiny; dialog Skrjabin a „litevského Skrjabin“ Bacevičiuse; dialog Bacewiczové a její brněnské vrstevnice Vítězslavy Kaprálové...

Alexandr Nikolajevič Skrjabin (1872–1915) se zpočátku profiloval jako brilantní klavírista a autor klavírních skladeb. Později se sice soustředil na rozměrná symfonická díla, která se stala nositeli jeho filozofických vizí, ale komponovat pro klavír nepřestal. V jeho klavírním odkazu, který prošel vývojovým obloukem od chopinovskými laděných „salonních“ kusů až po výbojně opusy, které inspirovaly mnohé pozdější modernisticky smýšlející skladatele, dominují preludia, etudy a sonáty. Skrjabin chápal preludium v návaznosti na Chopina jako samostatně stojící celek (nikoli tedy jako úvod k něčemu závažnějšímu), miniaturu sui generis, která je výsledkem stroze rozvedeného momentálního nápadu, na malé ploše zachycuje letmý stav duše a skýtá možnost ozkoušet si, jak fungují různé experimenty. Protagonistka dnešního večera vybrala do programu preludia z několika Skrjabinových cyklů (nejznámější z nich je op. 11, obsahující – podle vzoru Bachova a Chopinova – 24 preludií ve všech durových a mollových tóninách) a proložila je preludii Messiaenovými a Čiurlionisovými.

Olivier Messiaen (1908–1992) psal svůj cyklus osmi **Preludií pro klavír** (1928–1929) v době, kdy jako dvacetiletý pomalu završoval svá studia na pařížské konzervatoři. Navázal v něm na klavírní *Preludia* Clauda Debussyho, vtiskl mu impresionistickou barevnost, každé preludium – stejně jako Debussy – opatřil programním názvem a navíc popisem odkazujícím k barvám: **První preludium „Holubice“** je oranžové, s fialovým žilkováním; **Sedmé preludium „Tichý nářek“** je sametově šedé, s fialovými a zelenými odlesky (připomeňme, že podobně synesteticky přiřazoval barvy k hudbě i Skrjabin ve svém *Prometheovi*). Už zde se ale projevil zárodek Messiaenovy duchovní mystiky: holubicí je nejspíš myšlena skladatelova matka, která krátce předtím zemřela, tichý nářek patří synovi truchlícímu nad jejím skolem...

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875–1911) je světově proslulým symbolistním malířem a ceněným skladatelem, zakladatelem litevské národní hudby, mj. autorem dvou symfonických básní *V lese a Moře*, které jsme mohli v nedávných letech slyšet i v Brně. Jeho doménou však byla tvorba pro klavír. Během studijních let se v ní podobně jako Skrjabin vyrovnával se chopinismy: v Chopinově

duchu psal mazurky, nokturna či preludia. Postupně ale dokázal svým klavírním miniaturám vtisknout osobitě pojetí opřené o sílicí podíl polyfonie a chromatiky a také o výrazný prvek v podobě figurativního ostinata, které je vlastní litevským lidovým písním. Čtyři preludia, která Onutė Gražinytė zařadila do programu svého recitálu – **h moll**, **H dur**, **Des dur** a **F dur/a moll** (mimochodem katalogová čísla obsahují iniciály Vytautase Landsbergise, muzikologa, klavíristy a prvního postsovětského předsedy litevského parlamentu) –, pocházejí z Čiurlionisova ranějšího tvůrčího období, přesto už v nich je jejich autor snadno rozpoznatelný.

Litevec **Alvidas Remesa** (* 1951) je autorem převážně chrámových děl. Duchovní tematika ovšem výrazně proniká i do jeho koncertní tvorby. Programní cyklus **Stigmata** (1990) je věnován stigmatizaci sv. Františka z Assisi. V pěti miniaturách se zrcadlí pět ran, které podle tradice utrpěl Ježíš Kristus na těle při ukřižování a které se na stejných místech objevily u těch, jež Ježíš chtěl obdarovat. Prvním byl právě František z Assisi; stalo se tak na hoře Verně roku 1224.

Vytautas Bacevičius (1905–1970) nebyl mezi svými sourozenci sám, kdo se dokázal uplatnit v umělecké sféře. Jeho bratr Kiejstut vystupoval jako klavírista a působil jako rektor konzervatoře v Lodži, ze sester vynikla zejména **Gražyna Bacewicz** (1909–1969), houslistka a skladatelka evropského významu, a konečně Wanda byla svého času známá literátka. Zatímco tiito cítili svou spřízněnost s kulturou polskou, Vytautas se považoval po otci za Litevce (proto také trval na litevské podobě svého jména). V meziválečných letech se spolu s Jeronimase Kačinskasem, žákem Aloise Háby z Pražské konzervatoře, podílel na utváření litevské hudební moderny. Za války emigroval do Spojených států, odkud se již nevrátil. Na sklonku života dospěl k vizi „kosmické hudby“, již vědomě navázal na pozdního Skrjabinu.

Poema č. 4 (1929) začíná nápadnou aluzí na Tristanův leitmotiv z přehledy k Wagnerově opeře *Tristan a Isolda*. Navazuje na tristanovskou chromatiku, její vyznění je však ryze impresionistické. Bacevičius ji věnoval Santi Riéroví, svému profesorovi z pařížských studií.

Druhá sonáta Gražyny Bacewiczové je ve společnosti miniatur (nebo cyklů miniatur) v programu dnešního recitálu jedinou rozsáhlejší skladbou. Byla napsána v politicky turbulentní době roku 1953 a premiérována v prosinci téhož roku autorkou ve Varšavě. Obsahovou závažností navazuje na předchozí vývoj této formy, ctí minulost, ale reflektuje dobový zvukový svět – patrné je to zejména v krajních virtuózních a expresivních větách, proložených kontrastním chorálem volné věty střední. *Druhá sonáta* Bacewiczové se řadí k reprezentativním skladbám klavírní literatury 20. století a k repertoárovým konstantám dnešních klavíristů.

Také cyklus čtyř **Dubnových preludií** brněnské rodačky **Vítězslavy Kaprálové** (1915 až 1940), jejíž slibně se rozvíjející kariéru (skladatelskou i dirigentskou) ukončila předčasná smrt, patří

k repertoárovým klavírním skladbám. Vznikl roku 1937, skutečně „dubnové“ je však jen první preludium; další dvě byla napsána v květnu a poslední v září. Kaprálová věnovala preludia Rudolfo Firkušnému. Ten je také provedl na svém pařížském koncertě v lednu 1940, ovšem v premiéře cyklus zazněl ještě v roce vzniku, 5. října 1937 v Praze v podání Dany Šetkové. *Dubnová preludia* potvrzují, že Kaprálová už ve velmi mladém věku dosáhla tvůrčí zralosti.

Vítězslav Mikeš

M. K. Čiurlionis: Rex © Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

Onutė Gražinytė

Onutė Gražinytė (*1996) se narodila ve Vilniusu do muzikantské rodiny (např. její otec Romualdas Gražinis je významným sbormistrem, starší sestra Mirga Gražinytė-Tyla je světoznámou dirigentkou). Na klavír začala hrát v pěti letech pod vedením matky, později ve výuce pokračovala na Čiurlionisově umělecké škole. Od roku 2015 studovala jako stipendistka Nadace Yehudi Menuhina u Rolanda Krügera na Vysoké škole hudby, divadla a médií v německém Hannoveru. Kromě toho absolvovala množství mistrovských kursů u významných osobností klavírní interpretace (Ewa Kupiec, Andrej Gavrilov, Ronald Brutigam, Maurizio Moretti ad.) a je laureátkou významných mezinárodních klavírních soutěží. Jako sólistka vystoupila s Litevským státním symfonickým orchestrem, Orchestrem salcburského Mozarteaa, Lyonským národním orchestrem a dalšími symfonickými tělesy. Onutė Gražinytė je rovněž milovnicí komorní hudby; v tomto žánru si obzvláště oblíbila hraní v duu s violoncellem a v komorní souhře nezřídka zasedá i za cembalo. Její klavírní recitály obdivovali posluchači nejen na domácí půdě, ale také ve Švýcarsku, Itálii, Rakousku, Německu, Estonsku, Nizozemí, Polsku, Francii nebo Dánsku.

Více na www.onute-grazinyte.com

The Lithuanian pianist **Onutė Gražinytė** (born 1996) comes from a musical family: her father is a major choir director and her elder sister Mirga Gražinytė-Tyla a conductor of world stature. Onutė Gražinytė studied in Vilnius and Hanover and won prizes in a number of competitions. As soloist she has appeared with the Lithuanian State Symphony Orchestra, Salzburg Mozarteum Orchestra and National Orchestra of Lyon, and she gives recitals at home and abroad. She is also a passionate chamber player.

Her recital is full of dialogues: between music from her homeland and other parts of the world; between **Alexander Scriabin** (1872–1915) and his Lithuanian contemporary, the acclaimed composer and famous symbolist painter, **Mikalojus Konstantinas Čiurlionis** (1875–1911); between preludes by Scriabin and Čiurlionis and later preludes by the French composer **Olivier Messiaen** (1908–1992); between **Grażyna Bacewicz** (1909–1969) and **Vytautas Bacevičius** (1905–1970), siblings in a Polish-Lithuanian family (Bacewicz became a part of the 20th-century Polish musical culture, while Bacevičius claimed Lithuanian nationality after his father and was a pioneer of musical modernism in the inter-war Lithuania); and finally between Grażyna Bacewicz and her contemporary from Brno, **Vítězlava Kaprálová** (1915–1940), whose promising career was cut short by a premature death.

Vítězslav Mikeš, translated by Štěpán Kaňa

Vydala / Published by: Filharmonie Brno

Text / Text by: Vítězslav Mikeš

Grafický návrh / Design by: B tým s.r.o.

Grafická úprava, sazba / Typesetting by: Ingrid Králíková

Redakční uzávěrka / Information correct as of: 20. září 2023 / 20 September 2023

Filharmonie Brno, příspěvková organizace / contributory organisation

MHFB Moravský podzim / BIMF Moravian Autumn

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, Česká republika / Czech Republic

www.filharmonie-brno.cz

www.moravsky-podzim.cz

+420 539 092 839, lucie.snajdrova@filharmonie-brno.cz

manažerka festivalu / festival manager

+420 539 092 811, predprodej@filharmonie-brno.cz

prodej vstupenek / ticket office

Změna programu vyhrazena. / Programmes are subject to change.